

Barnefattigdom i Norge

Kompetanseplan for sosialtjenesten og barneverntjenesten 2006-2009

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

Sosial- og helsedirektoratet

Innhold

1. Først et lite sammendrag...	side 4
2. Dette er bakgrunnen for samarbeidsprosjektet	side 5
3. Utviklingsbehov – dette er Regjeringens mål	side 8
4. Resultatmål for 2006–2009	side 10
5. Tiltak	side 13
6. Milepælsplan	side 15

1. Først et lite sammendrag...

Denne kompetanseplanen omhandler sosialtjenestens og barneverntjenestens utfordringer og behov i arbeidet mot barnefattigdom. Kompetanseutviklingsmål på kort og lang sikt synliggjøres i planen. Planen utgår fra Handlingsplan mot fattigdom (Vedlegg til St.prp. nr. 1 (2006-2007) og gjelder for perioden 2007-2009).

Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har inngått en samarbeidsavtale som denne planen opererer under. Planen retter seg primært mot ansatte i sosialtjenesten og kommunalt og statlig barnevern. Andre lokale tjenester som arbeider med barn, ungdom og barnefamilier med fattigdomsproblematikk vil også bli trukket inn som sentrale personer, spesielt på lokalt plan. Satsningen rettes også inn mot ledere på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå innen sosial- og barnevernfeltet. En ny organisering av arbeids- og velferdsordningene er i gang (NAV). Den nye statsenheten vil i partnerskap med kommunenes sosialtjeneste utgjøre den nye

NAV-kontorene har fått et mandat til å bekjempe barnefattigdom.

arbeids- og velferdsforvaltningen. NAV ligger innenfor SHdirs ansvarsområde. NAV-kontorene har derfor et mandat til å bekjempe barnefattigdom.

Kompetanseplanen må sees i sammenheng med andre nasjonale satsninger:

- Strategiplan for barn og unges psykisk helse.
- Handlingsplan sammen mot barne- og ungdomskriminalitet (2005-2008).
- Regjeringens handlingsplan mot rusmiddelproblemer og da særlig egen satsning på barn og barnefamilier.
- Tiltaksutvikling for barn som har foreldre med rusmiddelproblemer og/eller foreldre med psykiske lidelser (samarbeid mellom BLD og HOD).

Det er videre formålstjenelig å utvikle et samarbeid med Utdanningsdirektoratet, NAV, og eventuelt andre nasjonale instanser. Dermed kan vi samordne kunnskap og handling i ulike etater på ulike nivåer.

2. Dette er bakgrunnen for samarbeidsprosjektet

Det er Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Sosial- og helsedirektoratet som samarbeider om kompetanseplanen. Gjennom Revidert nasjonalbudsjett i nasjonalbudsjett i 2005¹ fikk Sosial- og helsedirektoratet oppdraget om å iverksette "Kompetanse- og utviklingstiltak i sosialtjenesten for å forebygge og redusere fattigdom blant barnefamilier". Statsbudsjettet 2006 videreførte denne satsingen og i Statsbudsjettet for 2007 ble satsingen ytterligere styrket. Det er tverrpolitisk enighet om at tjenestene skal jobbe for å forebygge og avhjelpe fattigdom blant barn og unge gjennom ulike tiltak.

I august 2005 opprettet Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), Sosial- og helsedirektoratet (SHdir) og Barne- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) en rammeavtale på bakgrunn av oppdraget fra Regjeringen. I følge rammen omhandler tiltakene kompetanse- og utviklingstiltak i sosialtjenesten i forhold til problemer med fattigdom blant barnefamilier som er i kontakt med sosialtjenesten. Tiltakene skal iverksette i forhold til det sosiale og forebyggende arbeidet overfor foreldre og barn, samt utvikle samarbeidsmodeller for å bedre samordningen av tjenestetilbudet for barnefamilier i det lokale hjelpeapparatet². Tiltaket skal sees i sammenheng med de kompetanse og utviklingstiltak som allerede er iverksatt innenfor Barne- og likestillingsdepartementets område, herunder Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. I tråd med Regjeringens tiltaksplan mot fattigdom og rammen for satsingen, skal SHdir og Bufdir utarbeide en egen kompetanseplan til grunn for samarbeidet og gjennomføring av tiltakene på satsingsområdet.

¹ Innst.S.nr.240 (2004-2005)

² Sosialtjenestesatsingen: Alta, Alstadsø, Andøy, Arendal, Bamble, Bergen, Bjugn, Drammen, Orangedal, Eidsberg, Eidskog, Fjell, Fredrikstad, Grue, Gjerstad, Gjøvik, Hadsel, Halden, Hamar, Horten, Inderøy, Larvik, Molde, Narvik, Nedre Eiker, Nordre Land, Kongsvinger, Kristiansand, Kvæfjord, Nome, Rana, Re, Ringsaker, Saltdal, Sandefjord, Sandnes, Sarpsborg, Sauherad, Sortland, Stavanger, Strand, Sund, Trondheim, Tromsø, Trysil, Vestby, Vågan, Oslo: Bydel Alna, Gamle Oslo, Grünerløkka, Sagene, Stovner, Søndre Nordstrand. Til sammen 48 kommuner

³ Vedlegg til St.prp.nr.1 (2006-2007)

⁴ Regjeringen har i Soria Moria-erklæringen tatt til orde for en målrettet politikk med satsing på flere tiltak for å bidra til høy yrkesdeltakelse, en generell politikkenring for å skape mindre økonomiske forskjeller, og bedring av økonomiske ytelser for mennesker som i dag lever på så lave inntekter at det må betegnes som fattigdom. Regjeringen fastholder videre at de vil ha et særlig barnepolitisk fokus på tiltakene. Tverrfaglig kompetanse er en nøkkel til godt forebyggende arbeid, og et viktig grunnlag for å kunne sette inn et bredt spekter av målrettede tiltak som forebygger negative konsekvenser av å vokse opp i fattige levekår.

Handlingsplan mot fattigdom³ har som formål å videreføre og styrke arbeidet mot barnefattigdom. Et viktig formål med kompetanseplanen er å skape arenaer for ansatte og ledere i de lokale sosial- og barneverntjenester. I tillegg involveres forskere i tiltakene for å bidra til å kunnskapsbasere og målrette tiltakene. Arbeidet med kompetansetiltakene skal sikre at ny kunnskap når fram til ansatte i sosial- og barneverntjenesten og i andre lokale tjenester som arbeider med barn og unge / barnefamilier med fattigdomsproblematikk. Dette for å bidra til å identifisere kritiske fak-

Vi skal skape arenaer for ansatte og ledere i de lokale sosial- og barneverntjenester.

torer i fattigdomsbekjempelsen og synliggjøre og videreutvikle gode eksempler fra tiltak i lokale samfunn. Planen skal være gjennomført innen utgangen av 2009⁴.

Målsetting med kompetanseplanen er å bidra til å forebygge og redusere fattigdom og sosial eksklusjon ved å:

- styrke det sosiale og forebyggende arbeidet i kommunene.
- utvikle nye lokale tiltak overfor målgruppen.
- bedre samordningen av lokale tiltak overfor målgruppen.
- styrke og utvikle kunnskap og kompetanse blant aktørene i lokalsamfunnet.

Det blir ingen nye strukturer.

I rammeavtalen mellom AID, BLD, Bufdir og SHdir skal de nye tiltakene rettet mot sosialtjenesten bygge på allerede eksisterende strukturer innenfor tjenesteområdet. Det eksisterer to andre parallelle satsinger innenfor temaområdet barn og fattigdom.

En satsing er i regi av BLD og omhandler tiltakene Barnevernstiltaket og Storbysatsingen overfor barn og unge. Tiltakene har stort sett samme formål. Midlene på storbyområdet benyttes til ferie- og fritidsaktiviteter for barn, unge og familier og til tiltak som øker arbeidsmarkedstilknypningen for unge med liten eller mangelfull utdanning⁵. Midlene til øvrige utvalgte kommunale barnevernstjenester, som er invitert som deltakere i denne satsningen, er øremerkede tiltak overfor utsatte barn, unge og familier. Dette dekker et bredt spekter av tiltak som, leksehjelp, ferie- og fritidsaktiviteter, styrket utdanningsforløp, arbeidsmarkedstilknypning og familieaktiviteter⁶.

Den andre satsingen omhandler et 3-årig utviklingsarbeid i 8 kommuner⁷ rettet mot ungdomsgruppen 17(18) til 23 år. Satsingen er et samarbeid mellom BLD, Bufdir og SHdir.

Nøkkelpersoner skal få hjelp til å bli enda dyktigere.

Utviklingsarbeidet fokuserer på overganger som for eksempel hjelp og støtte fra barnevernet og over i selvstendig voksenliv. SHdir og Bufdir vil prioritere tverrfaglig og tverretattlig innsats i arbeidet mot barnefattigdom. Som et ledd i en helhetlig strategi for bekjempelse av fattigdom, er det bl.a. behov for å videreutvikle kompetansen hos nøkkelpersoner som har i oppgave å bidra til bedre levekår for barn, ungdom og barnefamilier. Det må være fokus på å hjelpe mennesker i eget nettverk, og primært

gjennom hjelpeinstanser som er forankret i 1.linjetjenesten. Det er behov for å skape lokale fellesarenaer som gir oversikt over hva behovene er, og å samordne tiltak på tvers av etater for å bekjempe barnefattigdom på kommunalt plan.

Kan to direktorater jobbe godt sammen?

Ja, helt klart! Bufdir og SHdir har inngått en overordnet samarbeidsavtale som skal legge til rette for et best mulig samarbeid på områder av felles interesse og/eller der direktoratene har overlappende/delt ansvar. Samarbeidsavtalen kan gjelde konkrete prosjekter innenfor følgende områder: Barne- og ungdomsvernet, familievern, rusomsorgen, psykisk helsevern for barn og unge og kommunale velferdstjenester.

Bufdirs hovedoppgave er å se til at barn, ungdom og familier får hjelp, støtte og god informasjon innenfor direktoratets arbeidsområder. Bufdir skal ivareta de overordnede målsettinger på vegne av Barne- og likestillingsdepartementet. Bufdir er det øverste organet i Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Bufetat samarbeider med kommunale barneverntjenester. Det legges vekt på at barneverntiltakene skal ha høy og riktig kvalitet i hele landet. SHdir skal bidra til at sosialtjenesten i kommunene utvikles og utøves til beste for landets borgere.

Samarbeidet rundt tiltakene er regulert i Regjeringens handlingsplan mot fattigdom som inkluderer et tiltak om bekjempelse av barnefattigdom⁸. Referansegruppen til dette tiltaket ledes av Barne- og likestillingsdepartementet. I referansegruppen deltar Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, Sosial- og helsedirektoratet, samt forskningsinstituttene Fafo og NOVA.

Bufdir og SHdir har det faglige ansvaret for videre planlegging og oppfølging av foreliggende kompetanseplan.

⁵ I storbysatsingen inngår følgende kommuner: Oslo (7 bydeler), Bergen, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Tromsø, Drammen, Skien, Fredrikstad, Sandnes, Sarpsborg, Bodø, Sandefjord, Larvik, Ålesund, Arendal, Porsgrunn, Haugesund, Tønsberg, Halden, Moss, Hamar, Gjøvik, Oslo; Sagene, Gamle Oslo, Grünerløkka, Søndre Nordstrand, Alna, Stovner, Grorud. 23 kommuner (inkl. Oslo) og 7 bydeler.

⁶ Kommuner som inngår i barnevernstiltaket: *Region Øst*: Askim, Eidsberg, Eidskog, Grue, Kongsvinger, Ringsaker, Gran, Vestby. *Region Midt-Norge*: Bjugn, Inderøy, Surnadal. *Region Sør*: Birkenes, Nome, Nedre Eiker og Re. *Region Nord*: Alta, Hammerfest, Andøy, Hadsel, Narvik, Sortland, Vågan, Fauske, Vestvågøy, Balsfjord, Lenvik. *Region Vest*: Strand, Gloppen, Sund. Til sammen 29 kommuner.

⁷ Utviklingsarbeid i perioden 2006–2009: Re, Sund, Drammen, Balsfjord, Sortland, Gran, Bodø, Surnadal.

⁸ Handlingsplan mot fattigdom: 3.2.1 Tiltak for å sikre inkludering og deltakelse av utsatte barn og unge.

3. Utviklingsbehov – dette er Regjeringens mål

Alle barn og unge skal ha de samme rettigheter og muligheter til utvikling, uavhengig av foreldrenes økonomi, utdanning og etniske og geografiske tilhørighet.

De økonomiske forskjellene blant barn har økt de siste årene, ved at barnefamilier med høy inntekt har hatt en bedre inntektsutvikling enn barnefamilier som befinner seg nederst på inntektsfordelingen. Enkelte barn og unge lever i familier med så begrensede økonomiske ressurser at de kan karakteriseres som fattige. 3,5 % av alle barn under 18 år, eller om lag 30 000 barn, levde i husholdninger med vedvarende lavinntekt i perioden 2002–2005 målt ved 50 % av medianinntekten (OECD-ekvivalensskala). Tilsvarende andel ved 60 % av medianinntekten (EU-ekvivalensskala) var 5,6 %, eller om lag 50 000 barn. Dette er en økning fra forutgående perioder. Kampen mot barnefattigdom som et viktig sosialpolitisk tema i Norge så vel som i andre land – blant andre Sverige, Finland, Danmark, England og USA.

Fattigdom arter seg forskjellig fra person til person og har ulike årsaker og konsekvenser. Risikofaktorer assosiert med fattigdom kan blant annet være lite og sårbart sosialt nettverk, svak tilknytning til arbeidslivet, manglende grunnleggende ferdigheter, kvalifikasjoner og yrkeserfaring, helseproblemer, boligproblemer og det å leve i et område med opphopning av levekårsproblemer. For mange er fattigdom forbundet med overganger fra en livsfase til en annen, og blir et forbigående problem.

Det er ikke bare penger som løser problemet. I sosialtjenesten mottar foreldrene til om lag 60 000 barn sosialhjelp hvert år. I 2006 mottok ca 39 000 barn tiltak fra barnevernet. Om lag 20 % mottok økonomisk støtte som hjelpetiltak i

henhold til lov om barneverntjenester. Statistisk sentralbyrå registrerer en økning i antall barn som lever i fattigdom. Det er viktig at innsatsen mot barnefattigdom er rettet mot flere risikofaktorer knyttet til barnet selv, barnets omgivelser, foreldre/familie og offentlige tjenester. Forebyggende og helhetlig sosialt arbeid overfor familiene står sentralt. Sosial- og barnevernstjenesten og øvrige hjelpeinstanser som er i kontakt med familier med dårlig økonomi, må forholde seg til barnas livsbetingelser. Barn og unge som lever i fattigdom har ofte problemer på en rekke områder. Mange av disse barna vil ha behov for hjelp og støtte fra ulike tjenester. Dette gjelder ikke minst barn og ungdom som er i kontakt med sosial- og barneverntjenesten.

Nyere forskning viser at foreldre som opplever materiell knapphet, prioriterer hensynet til barnas behov (Sandbæk 2004, Hjelmtveit 2004, Bonke 2005, Thorød 2006). Hjelmtveit (2004) anbefaler sosialkontoret å "skjerpe sitt blikk for barna" gjennom en generell styrking av det sosialt arbeid med foreldrene. Mange av foreldrene etterlyser mer tid fra saksbehandlernes side til å snakke med dem om hele livssituasjonen, for eksempel i forbindelse med foreldrerollen og bekymringer i forhold til barna.

Kristoffersen (2005) viser videre at barnevernsbarn er avhengig av at deres behov sees i en helhet, m.a. gjelder dette behov knyttet til helse, sosial trygghet og utdanning.

Gode lokale løsninger er viktigst.

Mesteparten av barnevernarbeidet foregår i kommunene, og det er derfor viktig å rette fokuset mot gode lokale løsninger. Ifølge Backe-Hansen (2005) har fattigdom sammenheng med en rekke uheldige og skadelige oppvekstbetingelser for barn og unge. Backe-Hansen fremhever videre at langvarige fattigdoms-

opplevelser i oppveksten innebærer økt risiko for problemer her og nå og senere som voksen. Ifølge Karin Gustavsen Tvetene (2006) er barn fattige fordi deres foresatte kategoriseres som fattige.

Det er derfor viktig også å ha et foreldreperspektiv når det snakkes om bekjempelse av barnefattigdom. Stefansen og Skevik (2006) påpeker klare begrensinger for foreldres muligheter til å selv være buffere og skjerme barna for konsekvenser av fattigdom. Hvis inntektene er svært lave, eller de økonomiske problemene blir langvarige, er det vanskelig for foreldre å hindre at barna blir skadelidende.

Ifølge Backe-Hansen (2004) trengs det helhetlig tenkning for å lykkes med å redusere fattigdom. Dette fordi fattigdom forårsakes av flere faktorer og har ulike konsekvenser. Virkemidlene må derfor være bredspektret og ses i sammenheng. Backe-Hansen (2004) hevder at det er viktig å kombinere universelle og selektive tiltak.

Clausen (2006) viser i sin forskning på feltet, som tar utgangspunkt i SSB-barnevernstatistikken, at vel 70 % av alle unge voksne som har vært registrert i barnevernet i tidsperioden 1993–2004, har mottatt sosialhjelp etter fylte 18 år. Ungdom som har vært under barnevernets omsorg er en spesielt utsatt gruppe i etableringsfasen (Clausen, 2006; Storø, 2005). Det er utviklet relevante teorier som kan bidra til innsikt i produksjon og reproduksjon av fattigdom. Erfaringsbasert kunnskap er imidlertid i liten grad dokumentert og tilgjengeliggjort som et systematisk bidrag til kompetanseheving av hjelpeapparatet. Denne kompetanseplanen skal bygge bro mellom praksiskunnskapen som sosialarbeiderne har, den teoretiske kompetansen som forskere kan tilføre feltet og ikke minst brukernes kunnskap, opplevelser og erfaringer.

7 av 10 som har vært registrert i barnevernet, får sosialhjelp etter fylte 18 år.

Barn og unge som kan karakteriseres som fattige er økende.

Foreldrene ønsker mer tid sammen med saksbehandler.

4. Resultatmål for 2006-2009

Det overordnede målet med denne kompetanseplanen er;

- **bedre leve- og livsvilkårene for barn, ungdom og familier.**

For å oppnå dette har SHdir og Bufdir satt opp følgende resultatmål for arbeidet:

I. Øke kunnskapen om barnefattigdom i sosial- og barnevernstjenesten.

Det er viktig å sikre at barn som er utsatt for fattigdom fanges opp og får hjelp av tjenestene. Det må derfor rettes spesielt fokus på ny kunnskap om fattigdom, samt refleksjon rundt egen praksis knyttet til å se barns behov. Med basis i forskningsbasert kunnskap vil SHdir og Bufdir samarbeide med ulike bidragsytere for å styrke kunnskaps- og handlingskompetansen til ansatte i sosialtjenesten og kommunalt og statlig barnevern. Målet er både å gjennomføre forskning på utvalgte temaområder og implementere forskningsbasert -, teoribasert - og erfaringsbasert kunnskap om fattigdom blant ansatte.

II. Sikre helhetlig ramme av tiltak mellom ulike instanser.

Planen kan bidra til å stimulere tverrfaglig og tverretattlig samarbeid på ulike nivåer i forvaltningen på kommunalt og regionalt plan. Livsfasen fra ungdom til voksen er en særskilt kritisk periode for utsatte ungdomsgrupper. Overgangen til en selvstendig voksentilværelse er utfordrende og vanskelig også for tjenestene. BLD, Bufdir og SHdir iverksatte i 2006 et utviklingsarbeid (som varer til utgangen av 2009) rettet mot utsatt ungdom i 8 kommuner. Utviklingsarbeidet vil kunne gi mer kunnskap/erfaring om overgangsfaser sett både fra ungdommene selv og fra ansatte i tjenestene. Det er også viktig å klargjøre lovforståelsen knyttet til dette feltet. SHdir og Bufdir vil derfor tydeliggjøre forholdet mellom sosialtjenestens og barnevernets ansvar for barn og unge. Det er viktig å bidra til å motvirke fattigdomsproblemer og reproduksjon

av fattigdom gjennom godt ettervern, god rehabilitering og god oppfølging. Dette kan skje ved å styrke kunnskapsgrunnlaget og utvikle handlings- og samhandlingskompetanse i barnverntjenesten og sosialtjenesten.

Tydelig ansvarsfordeling mellom sosialtjenesten og barnevernet.

III. Utvikle og etablere kunnskaps- og kompetansenettverk ute i kommunene.

Det er viktig at kommunene får anledning til å utveksle erfaringer med hverandre. For å få til dette må det legges til rette for egnede arenaer for prosjektene. Brukermedvirkning skal vektlegges ved å invitere brukerrepresentanter i lokale nettverksfora. Nettverkskonferansen høsten 2006 var startskuddet for årlige nettverkskonferanser mellom deltakerkommuner, interesserte fra andre barnevern- og sosialkontor som ikke mottar tilskudd, ansatte i Bufetat, undervisningspersonell ved høyskoler og universitet og forskere. Det planlegges i tillegg å etablere et prosjekt i Nordland som skal danne kunnskapsnettverk for kommuner som deltar i satsingen. Dokumentasjon av erfaringene med lokale tiltak supplert med relevant teori og forskning er sentralt.

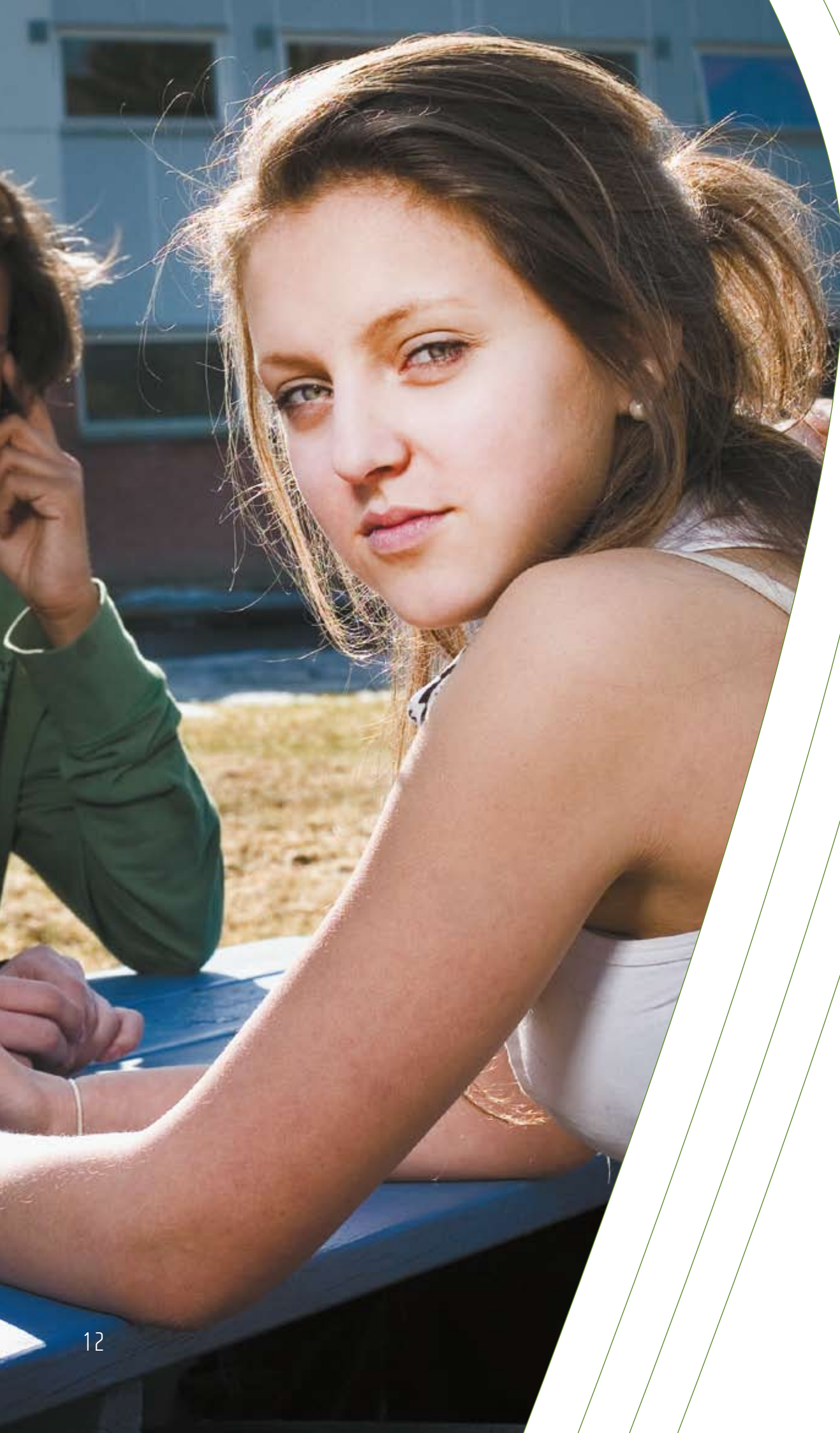
IV. Sikre at erfaringen fra kompetanse- og utviklingstiltakene som iverksettes i løpet av satsingsperioden integreres i tjenestene på permanent basis.

Formålet er at tildelte økonomiske midler skal brukes på lokale tiltak for å bedre levekårene for fattige barn. Praksiserfaringene skal systematisere, synliggjøres og drøftes med henblikk på at dette bidrar til en reell kompetanseheving av personell som yter tjenester til barnevernfamilier og ungdom i risikozonen som er eller står i fare for å bli fattige i kortere eller lengre tid. Denne satsningen skal vektlegge brukermedvirkning. Det er et mål å øke treffsikkerheten på

tiltakene på kort og lang sikt. Erfaringene fra kommunene som deltar i satsingen er også nyttige med tanke på kompetanseutviklingen i de lokale NAV-kontorene (reflektere over egen praksis, læring på arbeidsplassen). Tilsvarende har Bufdir i samarbeid med BLD, et særlig

Vi må treffe bedre med tiltakene.

ansvar for å følge opp innsatsen mot fattigdom knyttet til barneverntjenestene. Dette arbeidet blir også sett i sammenheng med innsatsen til det statlige barnevernet på ettervernsområdet. Det er viktig at den lokale satsingen forankres i ledelsen på administrativt nivå i kommunene.

5. Tiltak

Resultatmål 1: Øke kunnskapen om barnefattigdom i sosial- og barnevernstjenesten

Tiltak: Konferanser

- Nettverkskonferanse 4. og 5. september 2006 med fokus på å danne 5 regionale nettverk var startskuddet for dannelsen av lokale nettverk i og mellom kommunene som deltar i satsningen⁹.
- Bufdir-konferansen 12. oktober 2006 "Ungdom inn i eller ut av fattigdom" Nasjonal konferanse
- Regionale formidlingskonferanser i regi av SHdir i 2006: 2. og 3. oktober i Tromsø, 16. og 17. oktober i Bergen, 6. og 7. november i Trondheim, 27. og 28. november på Gardermoen.
- Nordisk konferanse om barnefattigdom 18. og 19. april 2007 i Oslo.
- Deltakernes innspill til videre kompetanseutvikling.

Tiltak: Lokale, faglige fora

- Det er gode erfaringer med språkliggjøring og synliggjøring av aktuelle eksempler fra praksisfeltet formidlet av forskere, eksperter og praktikere. Like viktig som praksiserfaringer og kunnskapsformidling, er det å stimulere til refleksjon, idéutveksling og motivasjon for å utvikle nye og effektive strategier tilpasset lokale forhold. Det er høstet gode erfaringer med lokale, faglige fora som et ledd i større satsninger, jfr. eksempler fra handlingsplanen. Kunnskap og brubygging for sosialtjenesten i samarbeid med fylkesmennene (Sosial- og helsedepartementet, 1998-2001) og Småkommuneprosjektet (Fylkesmannen i Nordland, 2005). Likeledes er det viktig å videreformidle gode erfaringer fra ulike tiltak og fra ulike kommuner. Det satses derfor

fortsatt på nasjonale og regionale konferanser hvor erfaringer fra kommunenes arbeid med barnefattigdom er et tema.

- Ett virkemiddel er å oppmuntre til at det dannes lokale arenaer for kompetanse og erfaringsutveksling i kommunene og/eller mellom kommunene. Faglige fora kan med fordel bygges på allerede etablerte strukturer i kommunene, for eksempel interkommunale fora, fora i regi av fylkesmennene, fora i regi av fagteamene i det statlige barnevernet, fora for sosialledere/barnevernsledere, mv. Det er viktig at ansatte fra både barnevernstjenesten og sosialtjenesten og Bufetat deltar i slike faglige fora.

Vi trenger flere lokale arenaer!

Tiltak: Forskning og evaluering

- Fafo: Barnefattigdom – nåtidige og framtidige konsekvenser: Langtidseffekter av å vokse opp i familier som mottar sosialhjelp.
- NOVA: Barn av sosialhjelpsmottakere: Analyser av longitudinelle registerdata om barnevern.
- NOVA: Hvordan beskriver og opplever barn i 11-13 årsalderen sitt hverdagsliv i en familie med lav inntekt? Hvilken tilgang til sosial kapital har barn gjennom sin familie og nærmiljø?
- Evaluering: På sikt kan rapporteringsskjemaet som Fafo og NOVA har utarbeidet for BLD og SHdir danne grunnlag for en mer forskningspreget rapport knyttet til satsingen på å bekjempe barnefattigdom, men utarbeidelse av en slik rapport må eventuelt avtales særskilt. Videre må spørsmålet om evaluering drøftes med NOVA og FAFO for å finne frem til gode spørsmålsstillinger å evaluere.

⁹ Merknad: Vel 200 deltakere bekreftet behovet for, og interesse for å delta i framtidige faglig nettverk for å øke handlingskompetansen for effektive tiltak til å bekjempe barnefattigdom.

- Gjennom å registrere endringer i statistikken, status pr. prosjekt/kommune/bydel, vil vi se om satsingen har effekt. Starttidspunktet for å måle endringer i statistikken bør være status pr. 01.01.06 (de færreste kommuner har

Endringer måles fra status 01.01.06.

kommet i gang før dette tidspunkt), dvs. at vi kan registrere situasjonen før iverksettelse av tiltakene ute i kommunene. Dette starttidspunktet gjelder i hovedsak for sosialtjenesten. BLD har allerede iverksatt tiltakene og derfor bør starttidspunktet være noe tidligere for disse tiltakene.

Resultatmål 2: Helhetlig ramme av tiltak mellom ulike instanser

Tiltak: Utviklingsarbeid med fokus på overgangsfaser

- SHdir, BLD og Bufdir iverksatte i 2006 et utviklingsprosjekt i 8 kommuner (Sortland, Surnadal, Re, Sund, Balsfjord, Gran, Drammen, Bodø). Utviklingsprosjektet har som målgruppe utsatte eller sårbare unge 17(18) til 23 år. Overgangen fra tiltak i barnevernet til sosialtjenesten eller andre tjenester/stønadsoordninger er utfordrende. Målet med satsingen er å motvirke fattigdomsproblemer og reproduksjon av fattigdom gjennom godt ettervern, god rehabilitering og god oppfølging. Tidsramme for prosjektet er høsten 2006 - 31. desember 2009 (3 år) med mulighet for forlengelse. Felles tildelingsbrev blir sendt fra Barne- og likestillingsdepartementet i 2006.
- Oppstartskonferanse 28. mars 2007 for følgende aktører: De 8 utviklingskommunene (Sortland, Surnadal, Re, Sund, Balsfjord, Gran, Bodø, Drammen), SHdir, Bufdir, BLD, KRD, Husbanken, Utdanningsdirektoratet, NAV og Oppfølgings-tjenesten.

- Det tilstrebes å gi tilskudd til samme kommuner fra BLD og SHdir sin side. Dette for å forankre satsingen i både barnevern og sosialtjenesten med tanke på å legge til rette for tett samarbeid mellom tjenestene i forhold til målgruppen.

Resultatmål 3: Utvikle kunnskaps- og kompetansenettverk ute i kommunene

Tiltak: Nettverk

- Utvikling av kunnskaps- og kompetansenettverk, evt. faglig fora rundt prosjektene i kommunene som mottar tilskudd fra SHdir og BLD. (Viser til pkt. 3 Utviklingsbehov) 4. og 5. september 2006 arrangerte SHdir og Bufdir en nettverkskonferanse i Oslo for prosjektkommunene, samt andre interesserte aktører innen barneverntjenesten og sosialtjenesten. Det ble i den forbindelse arrangert separate "verksteder", samt nettverksmøter i 5 regioner.
- Lokale erfaringskonferanser mellom aktuelle samarbeidspartner på kommunalt nivå. Sosial- og barneverntjenestene skal arrangere konferansene. Skole, barnehage, kultur, NAV er aktuelle deltakere. Hensikten med konferansene er bl.a å drøfte etablering av lokale faglige fora som i første omgang skal fungere i prosjektperioden.
- Nordlandsprosjektet: Prosjektoverbygning med forankring hos Fylkesmannen i Nordland. Et av delprosjektene som inngår er barnefattigdomsbekjempelsen til SHdir. En hovedmålsetting er å få kunnskap fra dette prosjektet knyttet til barnefattigdom som er overførbart til andre fylker/regioner/kommuner.

Hvordan skal lokale faglige fora fungere?

Resultatmål 4: Sikre at erfaringen fra kompetanse- og utviklingstiltakene som iverksettes i løpet av satsingsperioden integreres i tjenestene på permanent basis

Tiltak: Veiledning og oppfølging

- Fafo Institutt for arbeidslivs- og velferds forskning (Fafo) og Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) har oppfølger- og veilederfunksjon overfor kommunene som deltar i innsatsen knyttet til barnevernet. Fra 2006 gjelder denne funksjonen også overfor sosialtjenesten i de kommunene som deltar i satsingen til SHdir. Fafo og NOVA vil arrangere fellessamlinger med kommunene (våren 2007-2008). Kontakt med enkeltkommuner utenom samlingene inngår også i denne funksjonen. Fafo og NOVA har utviklet et felles rapporteringsskjema for BLD og SHdir. Fafo/NOVA vil arrangere en fagdag for kommunene som deltar i satsingene til BLD og SHdir (våren 07). Dette fordi veilednings-

arbeidet så langt viser at kommunene har stor glede av å treffe hverandre og utveksle erfaringer og ideer. Dette gir større faglig avkastning enn at Fafo/NOVA har kontakt med kommunene enkeltvis.

Tiltak: Læremidler

- Utvikle læremidler for grunnutdanningene (engasjere fagbokforfattere/eksperter til å utarbeide en egnet fagbok om fattigdom og sosial inkludering som kan tas i bruk for aktuelle profesjonsutdanninger).
- Nettside for kommunene som deltar i BLD/Bufdirs/SHdirs satsning mot barnefattigdom (www.fafo.no/fattigdomstiltak). Denne nettsiden inneholder informasjon om alle kommuner som får tilskudd, kontaktpersoner for satsingen, samt informasjon om de konkrete tiltakene. I tillegg inneholder nettstedet informasjon fra konferanser, fakta om barnefattigdom, oversikt over relevant litteratur og aktuelle linker, herunder Famis nyhetstjeneste.

6. Milepælsplan

Dato for tiltak	Tiltaket	Ansvarlig
2007	STAND med div. materiell knyttet til barnefattigdom på en rekke sentrale konferanser	
10. okt	Bufdir-konferansen, Oslo	Bufdir
08.-09. nov	Institusjonskonferansen	Bufdir
14.-16. nov	Fosterhjemskonferansen, Lillehammer	Bufdir
14. nov	Konferanse: Langsiktig hjelp til barn av psykisk syke eller rusmiddelavhengige foreldre, Oslo	Bufdir
05.-06. nov	Formidlingskonferansen, Tromsø	SHdir
12.-13. nov	Formidlingskonferansen, Bergen	SHdir
19.-20. nov	Formidlingskonferansen, Trondheim	SHdir
26.-27. nov	Formidlingskonferansen, Oslo	SHdir
Høsten	FORSKNING	
Høsten	Rapport fra NOVA (Barn av sosialhjelpsmottakere)	SHdir/NOVA
	Sluttrapport Fafo (Langtidseffekter av å vokse opp i familier som mottar sosialhjelp)	SHdir/Fafo
2008		
28.-29. feb	Nettverkskonferanse for kommunene som deltar i satsingen	SHdir/Bufdir
2009		
Høsten	Avslutningskonferanse	SHdir/Bufdir/AID/BLD

Utgivelsen er et samarbeid mellom:
Sosial- og helsedirektoratet og
Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet
www.shdir.no
www.bufetat.no
Kontaktperson SHdir: Unni B. Grebstad
Kontaktperson Bufdir: Vegard Forøy
Oktober 2007

Alle bilder i denne brosjyren er illustrasjonsfoto.
Design: Ludens Reklamebyrå
Foto: Steffen Aaland